

Danczi Annamária

Nyelvjárási háttérrel az iskolában

A tanulmány a nyelvjárási háttérű gyerekek és az oktatás kapcsolatát vizsgálja. Arra keresi a választ, hogyan hat az iskolai anyanyelvoktatás a gyerekek nyelvjárási beszédére. A dolgozat a Kürti Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola tanulóinak anyanyelvhasználatáról, a tanulók és a tanárok nyelvjáráshoz való viszonyáról kíván képet adni. A kutatás a pedagógusok számára összeállított kérdőív és a tanulókkal való irányított beszélgetés alapján történt. A felmérés a 2009/2010-es iskolai évben készült 8 pedagógus és 81 tanuló bevonásával. A vizsgálat bemutatja a kürti tanulók iskolai nyelvhasználatát és nyelvi-nyelvjárási attitűdjét. Feltárja, hogy az évek múlásával a tanulók egyre pozitívabban állnak hozzá a nyelvjárási beszédhez, sőt gyakran nyelvjárársban beszélnek az órákon is. Kiemeli továbbá, hogy a kürti alapiskolában tanító pedagógusok fontosnak tartják a nyelvjárársok oktatását.

Kutatásomban a nyelvjárási háttérű gyerekek és az oktatás kapcsolatát vizsgálom. A nyelvjárárs mint az oktatást befolyásoló tényező jelen van az anyanyelvi nevelésben. A dolgozat közvetlen tárgya a nyelvjárárs anyanyelv-változatú általános iskolásoknak és a nyelvhasználatukat befolyásoló tanáraiknak a nyelvjárársához való viszonyulása, illetőleg az iskola, az anyanyelvoktatás hatása a gyerekek nyelvjárársi beszédére, változására.

A nyelvjárársok megismertetésével a tanítók az iskolai oktatásban egyáltalán nem vagy nem eleget foglalkoznak. Ez a pedagógusi hozzáállás befolyásolhatja a tanulók nyelvjárársokhoz való viszonyát is. Ezért időszerű figyelmet szentelnünk – egy újabb kutatás eredményeinek a bemutatásával – ennek a témakörnek is. A pedagógusoknak van lehetőségük arra, hogy diákjaik nyelvjárársi attitűdjét pozitív irányba mozdítsák el.

Fontos, hogy a nyelvjárársok megőrződjenek a fiatalabb generációknak is, hiszen nyelvi kincsünk jelentős hányadát teszik ki. Ez részben úgy lehetséges, ha az iskolában (is) megtanítják a gyerekeket a nyelvjárársok tiszteletére, szeretetére és értékelésére, rámutatnak megőrzésük fontosságára.

A dolgozat a Kürti Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola tanulóinak anyanyelvhasználatáról, a tanulók és a tanárok nyelvjárársi attitűdjéről kíván képet adni. A kutatás gerincét egy, a pedagógusok számára összeállított kérdőív és egy, a tanulókkal elvégzett irányított beszélgetés adja. A tanulókkal végzett beszélgetést diktafon segítségével rögzítettem. A felmérés a 2009/2010-es iskolai évben készült 8 pedagógus és 81 tanuló (22 alsó tagozatos, 59 felső tagozatos) bevonásával (1. táblázat).

1. táblázat
A választott osztályok és az osztálylétszám, osztályösszetéte

Osztályok	Osztálylétszám (fiúk/lányok)		Nem vettek részt a beszélgetésben*
3. osztály	11		2
	5	6	
4. osztály	11		–
	4	7	
7. osztály	16		–
	10	6	
8. osztály	18		2
	6	12	
9. osztály	25		–
	11	14	

*Jelen voltak, de nem nyilvánítottak véleményt, nem szóltak hozzá a témához, gyakran nem is figyeltek (legtöbbször többszörösen bukott tanulókról van szó.)

A kutatás helyszíne Kürt volt, egy dél-szlovákiai falu, ahol a magyar lakosság van túlnyomó többségben (88,8%). Kürt község a Mátyusföldön fekszik, és így földrajzilag éppen beleesik a palóc nyelvjáróterületbe, bár a dunántúli nyelvjárástól sem áll messze sem földrajzilag, sem hangtanilag. A legjobb megközelítés az, hogy a kürti nyelvjárás palóc nyelvkeverék, amely közel áll a köznyelvhez és a közép-dunántúli–kisalföldi nyelvjáráshoz is (Danczi 1939: 7).

A kutatás céljai közé tartozott a beszélők kommunikatív kompetenciájának az elemzése is, hiszen ez dönti el, hogy mikor, milyen helyzetekben, kivel és miről társalogva melyik nyelvváltozatot helyénvaló, illendő és célravezető használnia a beszélőnek. Kérdés volt még az is, hogy milyen egyrészt a gyerekek, másrészt a tanárok nyelvi attitűdje, hogyan viszonyulnak a nyelvjáráshoz és a köznyelvhez, hogyan ítélik meg a nyelvhasználatukat. A vizsgálat célja továbbá az is, hogy világosabb képet kapjunk az iskolában tanító pedagógusoknak, tanítási módszereiknek és attitűdjüknek a mozgatórugóiról.

Hipotézisem az volt, hogy a Kürtön tanítók döntő többségét nem zavarja a tanulók nyelvjárásias beszéde a tanórák keretén belül és azon kívül sem, illetve a tanulók nyelvjáráshoz való pozitív(abb) hozzáállása egyenesen arányos az életkor növekedésével, és gyakran nyelvjárásban beszélnek az órákon is. A pedagógusok egy kérdőívet töltöttek ki, amely a nyelvi attitűdjükre és a nyelvjárással kapcsolatos nevelési-tanítási módszereikre vonatkozó kérdéseket is tartalmazott. A magyartanárok külön kérdésekre is válaszoltak, amelyek részletesebben foglalkoztak azzal, hogyan térnek ki (ha kitérnek) a nyelvjárások oktatására, milyen módszerekkel, mikor javítják ki a gyerekeket, illetőleg milyen helyzetekben teszik ezt.

A diákokkal irányított beszélgetés keretében eredményesebben sikerült megteremteni a közvetlen, baráti beszélgetés hangulatát, könnyebben megnyíltak, és többet meséltek az élményeikről, elmondták a véleményüket. Volt azonban hátránya is a választott módszernek, ugyanis amikor szavaztak a kérdésekkel kapcsolatban, egyesek körülnéztek először, hogy hányan tették fel a kezüket, és eszerint formáltak véleményt. Az interjúkn kívül megkértem a tanítókat, hogy részt vehessenek a tanítási órákon is.

Gyerekkorban még eredményesebben lehet alakítani az embert. Ebben az alakításban pedig nagy szerepe elsősorban az általános iskolának van. „Az iskola, a pedagógusok felelőssége is, hogy a tanulóknál egészséges, előítélet-mentes, pozitív anyanyelv szemlélet alakuljon ki saját nyelvhasználatukkal szemben, valamint társaik, a kisebbségek és a nyelvjárást beszélők nyelvhasználatával kapcsolatban. Ehhez egyrészt tolerancia, másrészt megfelelő önismeret kialakulása szükséges. Önképünkhöz hozzátartozik a saját

nyelvhasználatunkhoz kialakított viszony. [...] A lakóhely és más régiók nyelvhasználatának a megismerése segít abban, hogy (a diákok) ne csupán elfogadják, hanem megőrzendő értéknek tekintsék a regionális nyelvhasználatot, ezen belül is a nyelvjárási jellegzetességeket” (Antalné 2003: 294).

A kutatás

A kérdőívek elemzése

A kürti alapiskolában 16 tanító oktatja a diákokat. Nyolcan töltötték ki a kérdőívet: közülük hárman az alsó tagozaton, öten pedig a felső tagozaton tanítanak. Mindannyian nők, négyen közülük Kürtön élnek, négyen pedig közeli településeken. A többi pedagógus megtagadta a kérdőív kitöltését.

A kérdőív első kérdései a beszélő nyelvi attitűdjére vonatkoztak, hiszen az attitűdnek (a beszélő szubjektív viszonyulásának) a nyelvhasználat befolyásolásában fontos szerepe van. Kisebbségi szintéren még nagyobb a jelentősége, hiszen akár az anyanyelv fennmaradása múlhat rajta. Az elején tisztázni kell, mit tekint nyelvjárásnak az adatközlő, így az első kérdés a következő volt: *Mi a nyelvjárás?* A válaszadók nagy arányban próbálták megfogalmazni, mit nevezünk nyelvjárásnak (egy személy nem válaszolt a kérdésre). A pedagógusok legtöbbször a nyelvjárások területiségére és változatjellegére egyaránt utaló meghatározást adott. A leggyakrabban a területi kötöttséget emelték ki a meghatározásban, másodsorban pedig a köznyelvi szókészlethez való eltéréseket.

A lakóhelyén nyelvjárásban beszélnek? – Erre a kérdésre a pedagógusok 100%-a válaszolt igennel. Ez az adat eltér a hasonló kutatások eredményeitől, amelyekből az derült ki, hogy a nyelvjárási beszélők nagyobb arányban azt vallják, hogy ők nem beszélnek lakóhelyük nyelvváltozatát (Imre 1963: 279–283; Lakatos 2007: 156–163).

Ön nyelvjárásban is beszél? Ha igen, mikor, milyen helyzetekben? – Hárman írták azt, hogy nem vagy általában nem beszélnek nyelvjárásban, öten viszont igennel feleltek, közülük a legtöbben otthon, családi körben, a faluban, ismerősök körében használják a nyelvjárást, vagy akkor, ha a beszélgetőtárs is azt használja. A megkérdezettek 37,5%-a tehát azt vallja, hogy általában vagy egyáltalán nem beszél a lakóhelye nyelvváltozatát.

A 4. kérdés – *Ön szerint szép, ha valaki nyelvjárásban beszél, vagy szégyellnivaló?* – a nyelvjárásokhoz való viszonyulásra keresve a választ arra vonatkozott, hogy az adatközlőnek mi a véleménye az esztétika és a megbélyegzés, a stigmatizáltság szempontjából a nyelvjárási beszédéről. Tudvalevő ugyanis, hogy nagy részben ez határozza meg, ki milyen érdeklődéssel vagy érdektelenséggel viseltetik mindaz iránt, ami a nyelvjárással kapcsolatos (Kiss 2009: 4). Hatan írták egyértelműen, hogy szép, ha valaki nyelvjárásban beszél, és semmiképpen nem szégyellnivaló, „természetes, mindennapi jelenség”. Két pedagógus véleménye az volt, hogy a beszédhelyzettől függ, hogy szép-e vagy szégyellnivaló a nyelvjárási megnyilatkozás.

A határon túli magyarok gyakran formális beszédhelyzetekben is nyelvjárásban szólnak meg, hiszen a kisebbségi nyelvek használati színterei beszűkülnek. „Az anyanyelvnek különösen a formális beszédhelyzetekben való korlátozott használhatósága azzal a további következménnyel jár, hogy a beszélőknek kevesebb lehetőségük van a standard nyelvváltozat elsajátítására és használatára, emiatt pedig a nyelvhasználatuk gyakorta nyelvjárásiasabb [...], mint a velük azonos társadalmi réteghez, műveltségi csoporthoz, nemzedékhez stb. tartozó magyarországi beszélőké” (Lanstyák–Szabó Mihály 1997: 6). Ezért volt evidens a kérdés, hogy mennyire érzik zavarónak a nyelvjárási beszédet bizonyos nyelvhasználati színtereken. Hatan azt válaszolták, hogy egyáltalán nem érzik zavarónak, egy tanító kiemelte, hogy neki csak akkor zavaró, ha nyelvtanilag hibás a nyelvjárási beszéd, és egy személy szerint nagyon zavaró „bizonyos” nyelvhasználati színtereken.

Gyakran valamilyen kellemetlen élmény hatására változhat meg a nyelvjáráshoz való viszonyulás. Ezért a következő kérdés arra kereste a választ, hogy az adatközlőket érte-e hátrányos megkülönböztetés valahol a nyelvjárásuk miatt. A pedagógusok 75%-ának nem volt még emiatt kellemetlen élménye, viszont egy személy megjegyezte, hogy gimnáziumi tanulmányai során az osztálytársai és a tanárai figyelmeztették őt, ha tájszólásban beszélt. Egy másik tanító megjegyezte, hogy neki a lakóhelyén azt róják fel, hogy más nyelvjárásban beszél, hiszen csallóközi származású.

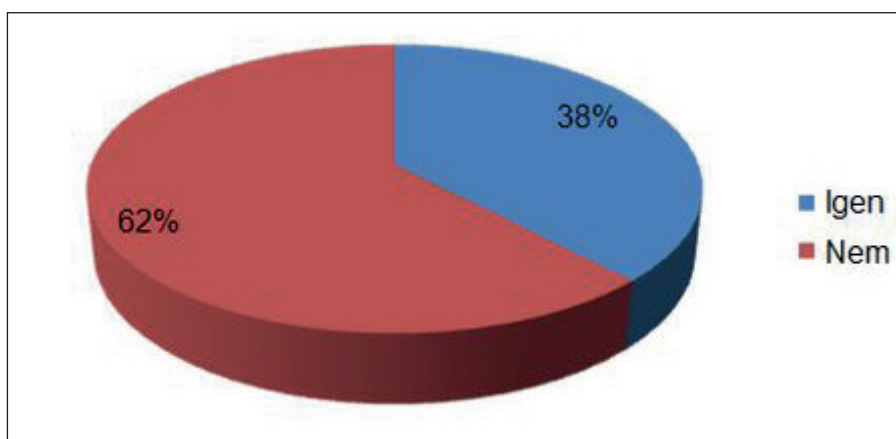
Arra a kérdésre, hogy Magyarországon, illetve a köznyelvet használókkal nyelvjárásban vagy köznyelven beszél-e, maradéktalanul a köznyelvet választotta mindenki. Egy pedagógus azonban megjegyezte, hogy ugyan a köznyelvet használja velük szemben, mégsem utánozza a pesti kiejtést.

Hét pedagógus szerint fontos, hogy megőrződjenek a nyelvjárások, egyikük szerint viszont nem, ugyanis mesterségesen, szervezeten nem lehet megőrizni őket. Ugyanez a személy válaszolta a következő kérdésekre azt, hogy ő nem sajnálná, ha kivesznének a nyelvjárások. A másik hét tanító azonban sajnálná, hiszen emlékként, egy közösséghez való tartozás jeleként tekintenek rájuk, mert „a magyar nyelv válik szegényebbé nélkülük”, „ez az örökségünkhöz tartozik”, „a kultúra része”, „megszűnne a színes, ízes magyar beszéd”, „eltűnne bizonyos néprétegek sajátossága”. Láthatjuk tehát, hogy a pedagógusok többsége fontosnak tartja a nyelvjárásokat, legalábbis a sajátját, hiszen ezt inkább az érzelmek felől közelíti meg.

A 10. kérdés arra vonatkozott, hogy a tanítók közül – akik nemcsak magyar nyelvet és irodalmat, hanem más tantárgyakat (is) tanítanak – hányan tartják fontosnak, hogy az anyanyelvórákon szót ejtsenek a nyelvjárásokról. A pedagógusok 100%-a fontosnak tartja, hogy a magyar nyelvi órákon szóba kerüljenek a nyelvjárások, mert „szükséges, hogy mindkét változatot ismerjék”, „hozzátartozik a nyelvtörténethez”, illetve egy személy szerint fontos, hogy felhívják a figyelmet a különbségekre a nyelvjárásosság és a helytelen nyelvhasználat között.

A következő kérdésre (*Ha a diák nyelvjárásban beszél az órán, kijavítja? Miért?*) a válaszadók 62,5%-a felelte azt, hogy nem javítja ki a diákot, ha nyelvjárásban szólal meg a tanórán, hiszen ez „nem nyelvhelyességi hiba”. Egy „nem minden esetben” válasz érkezett, és ketten kijavítják a diákokat, az indokaik pedig: „meg kell tanítanom vele a köznyelvet is használni”, a másik tanító pedig azzal érvelt, hogy „idegen nyelv tanulásakor sem a nyelvjárási változatot tanítjuk, tanuljuk”.

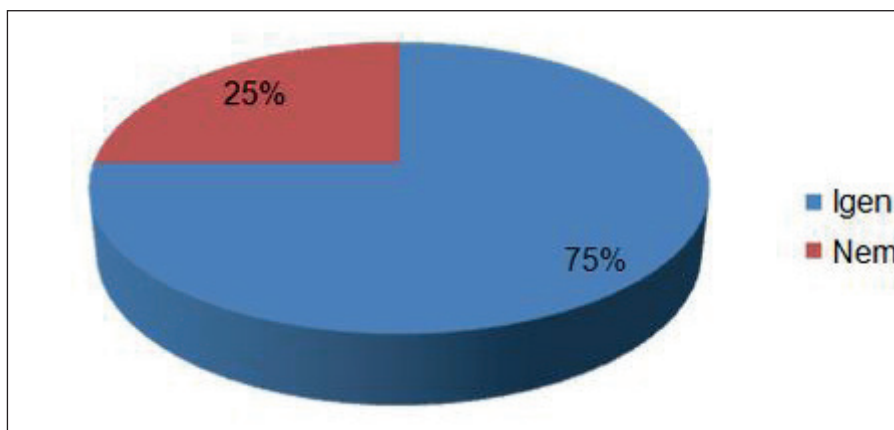
A nyolc pedagógus közül öt esetében nem fordult elő saját bevallásuk szerint, hogy nyelvjárásban beszélt volna a tanórán, hármuknál viszont előfordult, ám „nem jellemző” (1. diagram). A tanórákon kívül hatan szoktak – gyakran vagy kevésbé gyakran – a diákokkal tájszólásban beszélni, ketten azonban még akkor is csak a köznyelvet használják (2. diagram).

1. diagram

A kérdőív 12. kérdésére adott válaszok aránya

Előfordult már, hogy a diákokkal a tanórán nyelvjárásban beszélt?

2. diagram

A kérdőív 13. kérdésére adott válaszok aránya

Előfordult már, hogy a diákokkal a tanórán kívül nyelvjárásban beszélte?

Ha a diákok az órán egymáshoz tájszólásban szólnak, hatan nem vagy már nem javítják ki őket, ketten viszont azt válaszolták, hogy nem minden esetben, vagyis a helyzettől függ, hogy figyelmeztetik-e a tanulókat. Ha a gyerekek a tanórákon kívül beszélnek nyelvjárásban, egyik pedagógus sem javítja ki őket.

Az utolsó kérdés arra kereste a választ, hogy a tanórákon kívül a diákok melyik nyelvváltozatot használják a válaszadó tanítóval szemben. Hárman válaszolták azt, hogy a köznyelvet, egy személy válaszolta, hogy nyelvjárást használnak vele szemben a gyerekek, négy válaszadó pedig azt felelte, hogy a két nyelvváltozatot keverik a diákok, amikor tanárként beszélnek vele.

Kérdőív magyartanároknak

A magyartanárok egy másik kérdőívet is kitöltöttek. Az ebben található kérdésekre adott válaszaik alapján kideríthető, hogy tanítják-e, és ha igen, milyen módszerekkel a nyelvjárásokat mint tananyagot Kürtön az alapiskolában. Három tanító válaszolt a kérdésekre.

Arra a kérdésre, hogy a módszertani kerettantervben elő van-e írva, hogy a nyelvjárásokkal mint tananyaggal foglalkozzanak, ketten azt felelték, hogy nincs benne, és egy személy szerint csak említésszinten szerepel. A következő kérdés arra vonatkozott, hogy fordítanak-e időt és energiát a megkérdezett pedagógusok arra, hogy mégis legyen szó a nyelvjárásokról (akár érintőlegesen) a tanórákon, ha nincs is benne a tantervben. Mindhárom tanító azt felelte, hogy fordít rá időt, felelevenítik a tanulókkal a szavak jelentését. Valójában csak érintőlegesen tér ki rá az egyikük, ha a beszédhelyzet úgy kívánja, mégpedig azért, hogy a diák tudatosítsa: nem kell szégyellnie a tájszólását. A következő kérdésben azt szerettem volna pontosan megtudni, hogy feladatok, viták, beszélgetések és/vagy fogalmazások formájában foglalkoznak-e a gyerekek a nyelvjárási beszéddel a magyarórákon. Két tanító válaszolta azt, hogy nem kerül sor efféle helyzetmegoldásokra, egyikük viszont beszélget a gyerekekkel arról, hogy miért fontos a nyelvjárások megőrzése.

Mindenképpen fontos kérdés, hogy mint magyartanárok tudnak-e az adatközlők arról, hogy miként viszonyulnak diákjaik a saját nyelvjárásukhoz. Mindhárom adatközlő igenlő választ adott: szerintük természetes számukra, és próbálják megőrizni. Egy pedagógus nem tartja fontosnak, hogy a nyelvjárások nagyobb szerepet kapjanak a mostani helyzethez képest a magyarórákon, ketten viszont fontosnak tartják, mert kiveszik a tájszólás, ha az idősödő korosztály eltűnése után a fiatalabbak nem tulajdonítanak majd nagyobb jelentőséget a nyelvjárás fontosságának.

2009-ben jelent meg az első magyar nyelvjárástani tankönyv Szlovákiában (Menyhárt József – Presinszky Károly – Sándor Anna: *Szlovákiai magyar nyelvjárások*. Nyitra. 2009), amely nagyban segítheti a szlovákiai

magyar oktatást, a magyartanár munkáját a nyelvjárási kérdések tanításában. A kérdőívben szerepelt az a kérdés, hogy a tanítók tudnak-e a könyv megjelenéséről. Két személy már hallott róla, de még nem volt a kezében, a harmadik pedagógus azonban a kérdőív kitöltésekor értesült a hírről, de nagyon örült neki, és bevallása szerint használni is fogja az oktatásban.

A kutatás eredményei

A pedagógusok a tanulók nyelvhasználatának alakításában kétszeresen is jelentős szerepet töltenek be. Egyrészt ők közvetítik és oktatják a köznyelvet az iskolában, másrészt a familiáris kommunikációhoz szokott gyerekeket hozzászoktatják a tantermi kommunikáció mesterséges formájához, a nyilvános nyelvhasználat egyes szabályaihoz (Kiss 1996: 149). A szociolingvisztikai alapú nyelvi attitűd kialakulását a tanár személyisége és beállítottsága is befolyásolja. A kürti tanítóknak és tanároknak – a kérdésekre adott válaszaik alapján – többségükben megfelelő az attitűdjük ahhoz, hogy a gyerekek nyelvjárási nyelvhasználatát kellő empátiával kezeljék, és megfelelő szemléletmódot közvetítsenek.

A tanárok többsége tisztában van a nyelvjárás fogalmával. Bizonyos beszédszíntereken nem zavarja őket, ha a gyerekek tájszólásban beszélnek, és sajnálnák, ha kiveszne a népnyelv, hiszen értéknek, hagyománynak tekintik. Többségüket pozitív érzelmek kötik ehhez a változathoz. Ebből is látható, hogy a szűkebb közösségekben a nyelvjárásnak rejtett presztízse van a stigmatizáltság ellenére. Amíg ez megmarad (nem csak a tanároknak), addig bizonyos színtereken tovább élnek a nyelvjárások Felvidéken, és ezáltal a magyar nyelv sem tűnik el. A tanítók mindegyike úgy gondolja, hogy az anyanyelvórákon szükséges a nyelvjárásokról beszélni. 37,5%-uknál már előfordult, hogy a tanórán nyelvjárást használt, 75%-uk pedig a tanórák keretein kívül tájszólásban is beszél a diákjaival. Ez azért fontos, mert az a tanár, aki a gyerekekkel nyelvjárásban is beszél, a tanítványok szemében számottevően fölértékeli a nyelvjárást, és így növeli a tanulók nyelviotthonosság-érzetét (Mattheier 1980: 119).

Ha nem akarjuk, hogy teljesen háttérbe szoruljanak a nyelvjárások, akkor az iskolának is a nyelvjárás pártjára kell állnia. A pedagógusoknak tudatosítaniuk kell a diákokban, hogy ha valaki a magyar nyelv több változatát ismeri és használja, az nem szégyellnivaló, sőt büszkék lehetnek rá.

Az irányított beszélgetések

A kutatás célcsoportja két, egymástól korban nem annyira távoli korosztály volt. A cél pedig összehasonlítani, hogy mennyire különbözik az alsó és a felső tagozatosok nyelvi attitűdje. A 3. és 4. osztályosok nem olyan rég kezdtek el iskolába járni, ezért feltételeztem, hogy az órákon még nem tudják minden alkalommal a köznyelvet használni, hiszen a köznyelvi normákat még nem tudták teljes mértékben elsajátítani és tudatosítani. Ez azzal magyarázható, hogy ezek a gyerekek nyelvjárási környezetűek, így a spontán nyelvhasználatuk többé-kevésbé nyelvjárási, és nemcsak az iskola, hanem a nyelvjárási környezet is befolyásolja normatudatukat. Az otthonról hozott nyelvváltozatuk mellett el kell(ett) sajátítaniuk a köznyelv írott és beszélt formáját, és ezen a változaton kell(ene) az iskolában szóban és írásban is megnyilatkozniuk, teljesíteniük. A kutatás azt is vizsgálta, hogy ezekkel a nehézségekkel küzdve mennyire nyelvjárás-pártiak az alsó tagozatos diákok. A 10. életévvel kezdődően fejlődik ki és kezd megszilárdulni a gyerekeknél a különböző nyelvváltozatok megkülönböztetésének és megítélésének a tudata, és ez egybeesik az érték- és előítélet-struktúrák kialakulásával. Tehát ebben az életszakaszban keresendő több, a beszélő ifjú- és felnőttkori nyelvhasználatát befolyásoló, meghatározó tényező jelentkezése (Kiss 1996: 139). Mivel a felső tagozat utolsó három osztályának tanulóiban már egy-két éve lezajlott ez a változás, feltételeztem, hogy másképp vélekednek a nyelvjárásokról, mint a kisebbek.

A 3. és 4. osztályban irodalomórákon figyeltem meg, hogyan használják a tanórán a gyerekek a nyelvet, illetve melyik nyelvváltozatot és milyen mértékben. Beszélgettem is a tanulókkal, hogy megtudjam, milyen a hozzáállásuk a nyelvjárásukhoz, érték-e már őket hátrányos megkülönböztetések a nyelvváltozatuk miatt.

A tanulók nem tudták megfogalmazni, hogy mi a nyelvjárás, de példák segítségével azonnal különbséget tudtak tenni a nyelvjárás és a köznyelv között. A „kürties, falusias, parasztosabb” beszédet otthon használják, a „szépet” pedig az iskolában. Mindkét osztály összes tanulója azt vallotta, hogy a köznyelv jobban tetszik neki, szebb, mert azon „kerekebben, szebben” mondják a szavakat, és jobb a kiejtés. A harmadikosok 89%-a szerint kifejezetten csúnya a nyelvjárás, de egyikük szépnek találja, viszont nem tudja megindokolni, hogy miért.

Az iskolában a tanítóval „szépen” beszélnek, mert ez „illedelmesebb”, de az iskolán kívüli területeken már nyelvjárásban, bár voltak olyan diákok, akik például az üzletben is „magyarosan” beszélnek (vagyis köznyelven).

Mindkét osztályban előfordult már, hogy kijavították a tanulókat nyelvjárásuk miatt: az egyik kisfiút az édesanyja, amikor „régiesen” mondott valamit, a harmadikosokat a tanárok főként – erre a tanító meg is jegyezte, hogy valóban kijavítják az osztályban a gyerekekkel együtt azt, aki „csúnyán” beszél. Súlyos következményekkel járhat, ha a pedagógus stigmatizálja diákjai nyelvhasználatát, bár ez a megbélyegzés sajnos elég gyakori. A tanulókat saját bevallásuk szerint az is rosszul, kellemetlenül érinti, ha kijavítják őket, hát még az, ha valaki lenézi a nyelvhasználatukat. Papp István pontosan jellemzi az iskolai nyelvi megbélyegzés kártékony hatásait: „A legelső dolog, ami a gyermeket meglepi az iskolában, hogy az a magyar nyelv, melyet otthon tanult az édesanyjától, s melyet szülei, testvérei és játszótársai beszélnek, nem helyes, hanem szégyellnivaló. Minden erejét összeszedi hát, hogy egy-kettőre elfelejtse szülőfaluja parasztos beszédmódját, mely az első napokban annyi pirulást és lelki gyötrelmet szerzett neki” (Papp 1935: 16–17). Egyes tanárok elmaradottnak tekintik a nyelvjárás, és azt éreztetik a diákokkal, hogy aki ezt az elmaradott nyelvi formát használja, az műveletlen. Arra ösztönzik ezzel a gyerekeket, hogy mielőbb hagyják el tájnyelvüket, megpróbálják a „helytelenül” beszélőket a „helyes” beszédre szoktatni. Ez semmiképp sem jó stratégia.

A negyedikesek közül többen találkoztak már olyanokkal, akik más nyelvjárásban beszéltek. Ilyenkor kisebb problémák voltak a megértésben. Az osztály 91%-ának nem tetszenek más nyelvjárások, egy kisfiú szerint azonban van szép köztük. Minden gyerek sajnálná, ha kivessze a népnyelvet. Ha köznyelven kéne beszélniük otthon, az rossz lenne nekik, mert „nem azt szokták meg”. A harmadikosok szerint pár évtizedig még meglesz a falusias beszéd, de utána megszűnik, mert „régimódi” már most is. A negyedikesek közül is csak négy diák szerint marad meg még sokáig. Ennek ellenére mindnyájan úgy nyilatkoztak, hogy ők évek múltán is kürtiesen fognak beszélni a gyerekeikkel és az unokáikkal.

A 7., 8. és 9. osztályokban is tettem fel kérdéseket a tanulóknak. A 8. osztályban sikerült az egyik diáklánynak egész pontosan megfogalmaznia a nyelvjárás és a standard közti különbséget: „a köznyelv az irodalmi nyelv, a nyelvjárás pedig az, amit egy bizonyos helységben, területen beszélnek”. A többi osztályban meg tudták különböztetni a szavak köznyelvi és tájnyelvi alakját, de meghatározni nem tudták a fogalmakat, vagy csak nem vállalkoztak rá. A gyerekek 93%-a állítja azt, hogy Kürtön nyelvjárásban beszélnek. Mikor rákérdeztem, hogy Magyarországon melyik változatot használják, a többség a köznyelvre szavazott.

A gyerekek 60%-ának jobban tetszik a nyelvjárás, mert ahhoz vannak hozzászokva, jobban hangzik, illetve régi, hiszen régóta megvan, és könnyebb használni. Viszont volt olyan, aki a köznyelvet találja szebbnek, mert azt máshol is értik, ugyanis ha tájszólásban beszél, arra gyakrabban visszakérdeznek. Érezni lehetett azonban, hogy a megbélyegzés befolyásolja a gyerekek nyelvjárásról való vélekedését. Az egyik diák szerint „a parasztok beszélnek nyelvjárásban”, és arra kevesebb esély van, hogy egy művelt ember tájszólást használjon. Más szerint, aki nyelvjárás környezetben nőtt fel, annak megmarad ez a nyelvváltozata is, csak nem használja.

A köznyelvet „officiális helyeken” (orvosi rendelőben, hivatalban) szokták használni a diákok. Az iskolát nem sorolták ide egyértelműen, hiszen a tanítókkal szemben általában a köznyelvet használják, vagyis illedelmesen beszélnek, ám alkalmanként tájszólásban is beszélgetnek velük, vagy keverik a kettőt. Attól is függ, hogy mikor melyik nyelvváltozatot választják, hogy melyik pedagógus van bent. A tanulók egymással nyelvjárásban beszélnek, általában akkor is, ha a tanár bent van az osztályban, esetleg ilyenkor hajlamosak keverni a köznyelvvvel.

A 7. és a 8. osztályban úgy véli a legtöbb diák, hogy köznyelv mindig lesz, de a nyelvjárások ki fognak veszni. Az idősebb generáció nyelvhasználata nyelvjárásiasabb még minden szintéren, de a fiatalok jobban birtokolják a köznyelv regionális változatát, tehát az idegenekkel szemben kikerülnek a nyelvjárás beszédet. A gyerekek azokkal, akiket nem ismernek, a köznyelvet használják. Egy kisfiú megjegyezte, hogy a nyelvjárás megmaradása függ attól is, hogy mennyien telepednek be a faluba, viszont amíg a kürtiek maradnak többségben, addig élni fog a népnyelv. A kilencedikesek közül mindenki természetesnek gondolja, hogy a nyelvjárás még sokáig megmarad a faluban, csak változni fog. Mások szerint azért fog fennmaradni, mert ők is úgy fogják tanítani a gyerekeiket beszélni.

Megkérdeztem azt is, hogy ha ők szülők, nagyszülők lesznek, hogyan fognak beszélni a gyerekeikkel, unokáikkal. A hetedikesek egyetértettek abban, hogy majd attól is függ, hogy hol lesznek. A családban nyelvjárásban beszélnek majd, idegen helyen pedig a köznyelvet fogják használni. A nyolcadikosok 83%-a úgy gondolja, hogy egyértelműen a nyelvjárásra fogja megtanítani gyerekeit, unokáit, a kilencedikeseknek pedig 76%-a vallja ezt.

A tanulóknak egyaránt voltak kellemes és kellemetlen élményeik anyanyelvváltozatuk miatt. Azért tartottam fontosnak, hogy erre kitérjek, mert a gúnyolás köztudottan elősegít(het)i a nyelvjárástól való elfordulást, a dicséret pedig erősít(het)i a pozitív attitűdöt. Az egyik kisfiúnak például sokszor mondja az egyik magyarországi ismerőse, hogy beszéljen sokat, mert szereti azt az „érdekes” beszédét. Osztálytársát azonban kellemetlenül érintette, mikor azt mondták neki, hogy kicsit nehéz őt megérteni, mert olyan érdekesen beszél.

Gyakran kijavítják a tanárok az iskolában a diákokat, de nem következetes módszerrel, ugyanis nem magyarázzák meg nekik, mi miért helytelen bizonyos beszédszíntereken. Többeket a suksükölés miatt figyelmeztettek. „Ami [...] a kontaktusjelenségeket, nyelvjárásiaságokat, úgynevezett nyelvhelyességi hibákat illeti, a helyzet egészen más: ezeket nem kiirtani kell, hanem tudatosítani stílusértéküket, meghatározni használati körüket” (Lanstyák 1996: 13). A tanító az egyik osztályban ennél a kérdésnél megjegyezte, hogy írásban mindig kijavítja a nyelvjárásiaságból fakadó hibákat, de szóban nem minden alkalommal. Az egyik fiú elmesélte, hogy előfordult az is, hogy ő nyelvjárásban beszélt a tanító nénihez, és a pedagógus ugyanígy válaszolt. Ezután dühös lett, és rászólt a fiúra, hogy miatta „szólta el magát”, miatta „tévesztette el” ő is a nyelvhasználatot. A gyerekek közölték, hogy a történelmet oktató tanító néni azt mondta nekik, hogy a nyelvjárás beszédet nem szabadna kijavítani. Ők ezzel egyetértettek, mert ha úgy szeretnek beszélni, akkor ne akarják őket leszoktatni erről, inkább fogadják el. A szakemberek szerint sem szükséges a kommunikációs nevelés során minden hibát rögtön kijavítani, mert ez később a sikeres kommunikáció gátja és az önbizalom csökkenésének a forrása lehet. A nyelvhelyességi hibák kijavításának módja is hozzájárul a saját nyelvhasználatukhoz fűződő megfelelő kapcsolat kialakításához. A korrekciónak elsősorban azokra a hibákra kell irányulnia, amelyek a kommunikáció eredményességét korlátozzák. A nyelvjárás sajátosságokból, nyelvhasználatból fakadó eltéréseket nem lenne szabad nyelvi hibaként javítani, illetve értelmezni. Ugyanakkor szükség van az értelemzavaró nyelvi hibák korrekciójára, mert ez segíti a tudatos beszéd- és írásmegfigyelést (Antalné 2003: 295).

Ezután megkérdeztem, hogy meg tudják-e érteni és el tudják-e fogadni más emberek különféle nyelvjárását. A válaszadás ebben az esetben elsősorban tapasztalatfüggő volt. Elég sokan találkoztak már olyan beszélőkkel,

akik más tájszólást használtak. Általában senkinek nem okozott gondot egymás megértése, bár az egyik fiú megjegyezte, hogy az erdélyieket kicsit nehezebben értette. Ebből is látszik, hogy a magyar nyelvjárások között nincsenek olyan nagy különbségek, eltérések, amelyek a megérthetőséget gátolnák. A legtöbb gyereknek nem tetszenek túlságosan más nyelvjárások, furcsának tartják őket, mert már megszokták a kürties beszédet, és ezért ez a változat szebb számukra.

Míg az iskolában a diákok köznyelven beszélnek általában a tanárokkal, addig iskolán kívül nem mindig figyelnek erre. Ilyen szituációkban általában keverik a standardot és a népnyelvet. Ám sokak szerint az órán is gyakran előfordul a nyelvváltozatok keveredése. Megkérdeztem, hogy ha ők nyelvjárásban szólnak a tanárokhöz, ők hogyan reagálnak. A legtöbbször azt mondta, hogy köznyelven válaszolnak nekik, bár előfordult már az is, hogy nyelvjárást használtak.

A gyerekek elmondása alapján az órák keretén kívül egymásközött a tájnyelvet használják, viszont a tanórákon ők is köznyelven próbálnak kommunikálni. Az iskola feladatkörébe tartozik a kódváltás képességének kialakítása is, vagyis segítenie kell, hogy a tanulók képesek legyenek más nyelvváltozathoz tartozó magyar szövegeket befogadni, és mint beszélők a nyelvváltozat választásakor képesek legyenek a kommunikációs körülményekhez igazodni. Ehhez hozzájárulhat(ná)nak az összehasonlító elemzésre épülő szövegátalakító és szövegalkotó gyakorlatok is. Így a diákok érzékelnék a nyelvjárásias formák és az iskolában tanított köznyelv közötti viszonyt, és ezáltal képesek lehetnek felismerni és megbecsülni mindkét nyelvváltozat értékét, kommunikációs szerepét (Antalné 2003: 294). A kürti tanulóknak, elmondásuk alapján, nem okoz gondot a kódváltás, vagyis nincs probléma, ha a köznyelvről nyelvjárásra vagy a nyelvjárásról köznyelvre kell váltaniuk.

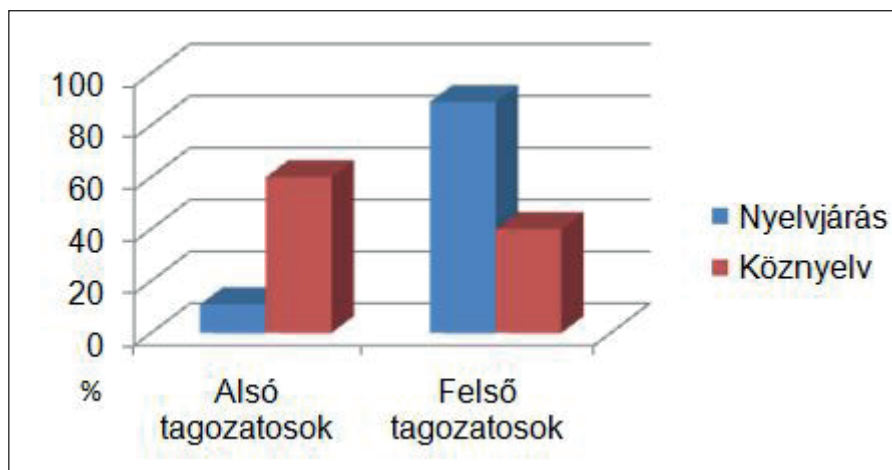
Arra a kérdésre, hogy sajnálnák-e, ha kiveszne a nyelvjárás, nagyrészt igenlő válaszok érkeztek. A nyelvjáráshoz való érzelmi kötődés ennél a kérdésnél figyelhető meg a leginkább. A hetedikesek 87,5%-a, a nyolcadikosok és kilencedikesek 100%-a sajnálná, ha eltűnne a tájnyelv. Az egyik fiú szerint e nélkül nem lennének igazi falusiak. „Így már könnyebb beszélünk, és szeretjük ezt a nyelvváltozatot” – hangzott egy másik vélemény.

Az irányított beszélgetések tanulságainak összegzése

A tanulók sem az alsó, sem a felső tagozaton nem igazán kísérelték meg megfogalmazni a nyelvjárás fogalmát. Egy nyolcadikos kislány vállalkozott rá a tanító unszolására, és neki sikerült is megfognia a lényegét. Viszont szinte minden diák meg tudta különböztetni példák alapján a nyelvjárást és a köznyelvet. Minden osztályban a gyerekek több mint 90%-a gondolja úgy, hogy Kürtön nyelvjárásban beszélnek.

Az összes osztályban találkoztam a „parasztos” jelzővel, amellyel a kürti tájszólást illették, és úgyszintén a „szép” minősítéssel, amelyet a köznyelv jellemzésénél használtak („amikor szépen beszélünk ~ amikor a köznyelvet használjuk”). A felső tagozatos osztályokban sokszor a pestiek nyelvhasználatára asszociáltak a diákok a köznyelv hallatán, és a megjegyzésekből kiderült, hogy a „pesti nyelvről” elég negatívan vélekednek.

Az alsó tagozatosok mindegyikének jobban tetszik a köznyelv, a harmadikosok 89%-a pedig kifejezetten csúnyának találja a nyelvjárást. Ezzel szemben a felsőbb osztályokban a diákok 60%-a szerint szebb a nyelvjárás, de akadtak olyanok is, akik a köznyelvet tartják szebbnek (3. diagram).

3. diagram

Az interjú 5. kérdésére adott válaszok aránya
Melyik szebb: a köznyelv vagy a nyelvjárás?

Az alsó és felső osztályokban egyaránt voltak olyanok, akik azt állították, hogy a tanítási órákon a tanító néikkel/bácsiikkal köznyelvet használnak, de akik reálisabban közelítették meg a helyzetet, beismerték, hogy keverik a standardot a nyelvjárással szinte minden megnyilatkozásukban – akár órán, akár órán kívül.

Az óramegfigyelések alkalmával is keverték a gyerekek minden osztályban a beszédükben (akarva-akaratlanul) a köznyelvet a tájszólással. A harmadikosok és a negyedikesek olvastak is az irodalomórákon, ahol viszont egyértelműen a köznyelvi kiejtés uralkodott a nyelvhasználatukban. A felső tagozaton is voltak felolvasások az órákon, és szintén érvényes az előbbi megállapítás ezekre a tanulókra is. Ám amikor tartalmat mondtak, a véleményüket fejezték ki, vagy csak hozzászóltak a témához, hallatszott, hogy nem mindig kerülnek a nyelvjárásosságokat. Ez attól is függ (ahogy mondták is néhányan a diákok közül), hogy melyik tanár tart órát. Az egyik órát az a tanító tartotta, aki köztudottan nyelvjárásellenes, és sokszor kijavítja a diákokat a nyelvjárásból fakadó nyelvtani hibáik miatt. Ezen az órán se tájnyelvi szavak, se nyelvjárás alakú szavak nem hagyták el a tanulók száját, de a fonémák nyelvjárásias ejtése még így is elkerülhetetlen. Egyes kutatók szerint nem is szabad erőltetni a nyelvjárás területen a köznyelvi ejtési norma követését, ha ez ütközik a nyelvjárás sajátosságokkal. „Ilyen területeken tudatosítani kell a tanulóknak, hogy a nyelvjárás kiejtés a nyelvet gazdagítja, színesebbé teszi, hogy megőrzése és ápolása az illető nyelvi közösségek megtisztelő kötelessége” (Bicskeiné 1999: 101). A nyolcadikosoknál éppen fordított a tendencia: az ő tanítójuk kifejezetten nyelvjárás párti, ezért bátrabban mertek a gyerekek nyelvjárásian beszélni az órán is. Láthatjuk tehát, hogy az iskolások többsége a tanórákon is használ nyelvjárást.

Az alsó tagozatosok 100%-a, a felső tagozatosok 95,8%-a sajnálná, ha kiveszne a nyelvjárás. A 3., 4., 7. és 8. osztályokban úgy gondolja a legtöbb tanuló, hogy még pár évtizedig meglesz a kürti tájszólás, de utána eltűnik. Ezzel szemben a kilencedikesek 100%-a szerint még sokáig megmarad a nyelvjárás, csak változni fog. A kisebbségi magyarok többsége legtöbbször úgy vélekedik, hogy még sokáig nem fognak eltűnni a nyelvjárások. Ennek a fő oka az, hogy a kisebbségi magyarok anyanyelvi környezetében a nyelvjárás használat sokkal gyakoribb és kiterjedtebb, mint Magyarországon.

A hipotézis bizonyítása/cáfolása

Kutatásom eredményei alátámasztják a vizsgálat elején megfogalmazott hipotézis mindkét részét. A válaszadó tanárok 62,5%-a felelte azt, hogy nem javítja ki a diákokat, ha nyelvjárásban szólalnak meg a tanórákon. Ha a diákok az órán egymáshoz szólnak tájszólásban, a pedagógusok 75%-a nem vagy „már” nem javítja ki őket,

és 25%-uk is azt válaszolta, hogy nem minden esetben, vagyis a helyzettől függ, hogy figyelmeztetik-e a tanulókat. Ha a gyerekek a tanórákon kívül beszélnek nyelvjárásban, egyik tanár sem javítja ki őket.

Azt is feltételeztem, hogy az életkor növekedésével a nyelvjárás megítélése pozitívabb lesz. Az irányított beszélgetés kérdéseire adott válaszokból kitűnik, hogy a felső tagozatosoknak a nyelvjárásukhoz való viszonyulása egyértelműen pozitívabb, mint az alsó tagozatos gyerekéké. Egyik kérdéssel azt vizsgáltam, hogy adatközlőimnek mi a véleménye a nyelvjárás jövőjéről, a felnövekvő kürti generációk nyelvhasználatáról. Itt is látható, hogy mindegyik osztályban az évek számával növekszik azoknak a tanulóknak a száma is, akik szerint még sokáig meg fog maradni a kürti tájszólás (4. osztály – 44%, 9. osztály – 100%).

A nyelvjárás jövőjére vonatkozóan biztató képet ad a fiatal generáció erős érzelmi kötődése ehhez a nyelvváltozathoz, hiszen a megkérdezettek 97,5%-a sajnálná, ha eltűnne a kürti tájszólás.

Következtetések

Még ma, az iskoláztatás széles körűvé válása, az információáramlás felgyorsulása idején is téves elképzelések élnek a nyelvjárásokkal és a nyelvjárási beszéddel kapcsolatban. Az okok a kutatási eredményekből ismertek: ismerethiány, tájékozatlanság, előítéletes beállítottság, az anyanyelvoktatás hiányosságai, túlzott köznyelvi irányultsága (Kiss 2002: 293). A nyelvjárások negatív megítélésének változását nagyban befolyásolhatná a média, de az iskola és a pedagógusok is. A megfelelő oktatás és a szélesebb körű tájékoztatás a tévképzetek visszaszorításának legjobb lehetőségét jelentheti.

Az iskola és a magyartanár fontos feladata a köznyelv közvetítése és elsajátíttatása a diákokkal, de az eredményes megoldás az lenne, ha ezt a feladatot úgy végeznék el, hogy figyelembe véve a tanulók nyelvjárási háttérét a funkcionális-szituatív kettősnyelvűség alapján tanítaná a köznyelvet (Posgay 2007: 213). A köznyelv és a nyelvjárások kapcsolatát a két nyelvváltozathoz kötődő speciális szerepkörmegoszlásként volna célravezető láttatnunk, hiszen a nyelvjárásoknak is megvan a maguk sajátos szerepköre: a nyelvközösségen belül a szűkebb közösséghez tartozásnak a kifejezése. A hozzáadó anyanyelvi nevelés valóra váltása nagyban segíthetne abban, hogy a nyelvjárási beszélők kiegyensúlyozó-funkcióelkülönítő attitűddel rendelkezzenek, vagyis a kettősnyelvű nyelvjárási beszélők a beszédhelyzettől függően vagy a nyelvjárásukat, vagy a köznyelvet, de annak nyelvjárási színezetű változatát használják. Vagyis nem adnák fel nyelvjárásukat, de használnák a köznyelvet is – mégpedig ott, ahol és amikor annak használatát célravezetőnek vagy illendőnek tartják (Kiss 1998: 316). A hozzáadó anyanyelvi neveléssel nem sérül a diák anyanyelvi nyelvváltozata, sem a hozzá fűződő viszonya, de nyelvi repertoárja bővül, és ezáltal a beszédhelyzethez igazodva képes lesz használni akár a nyelvjárást, akár a köznyelvet.

Szükségszerű továbbá az is, hogy a leendő pedagógusok a szaktudományi és a szakpedagógiai előadásokon, gyakorlatokon kötelezően foglalkozzanak a dialektológia kérdéskörével. Fontos, hogy a tanárok tényszerűen értelmezzék, magyarázzák a jelenségeket a diákoknak, hogy a tanulók nyelvi tudatukban és mindennapi nyelvhasználatukban értsék és tudatosan használják anyanyelvváltozatukat, és alkalmazkodni tudjanak a beszédhelyzet által kívánatos kódválasztáshoz.

Irodalom

- Antalné Szabó Ágnes 2003. A szociolingvisztika mint szemlélet, mint tudás, mint pedagógia az iskolában. In: Hajdú Mihály – Keszler Borbála (szerk.) *Köszöntő könyv Kiss Jenő 60. születésnapjára*. ELTE Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet, Magyar Nyelvtudományi Társaság. Budapest. 293–297.
- Bicskeiné Zsulán Julianna 1999. *A középiskolai anyanyelvi tantárgypedagógia vázlat*. JATEPress. Szeged.

- Danczi Villebald 1939. *A kürti nyelvjárás hangtana, fonetikai és fonológiai vizsgálata*. Magyar Nyelvtudományi Társaság. Budapest.
- Imre Samu 1963. Hol beszélnek legszebben magyarul? *Magyar Nyelvőr* 279–283.
- Kiss Jenő 1996. A nyelvi attitűd és a másodlagos nyelvi szocializáció: vizsgálatok nyelvjárési környezetben. *Magyar Nyelv* 138–151.
- Kiss Jenő 1998. A nyelvjárásokhoz és a köznyelvhez való viszonyulás: attitűdváltozások a magyar nyelvközösségben. In: Zoltán András (szerk.) *Nyelv, stílus, irodalom. Köszöntő könyv Péter Mihály 70. születésnapjára*. Argumentum Kiadó. Budapest. 315–317.
- Kiss Jenő 2002. Nyelvművelés és regionális nyelvhasználat. In: Balázs Géza – A. Jászó Anna – Koltói Ádám (szerk.) *Éltető anyanyelvünk: Írások Grétsy László 70. születésnapjára*. Tinta Könyvkiadó. Budapest. 292–297.
- Kiss Jenő 2009. A nyelvjárások és a dialektológiaoktatás Kárpát-medencei magyar szakos hallgatók szemével. *Magyar Nyelvőr* 1–14.
- Lakatos Katalin 2007. Kárpátaljai magyar iskolások és pedagógusok nyelvjárési attitűdjéről. In: Guttmann Miklós – Molnár Zoltán (szerk.) *V. Dialektológiai Szimpozion: Szombathely, 2007. augusztus 22–24*. Berzsényi Dániel Főiskola BTK Magyar Nyelvészeti Tanszék. Szombathely. 156–163.
- Lanstyák István 1996. Anyanyelvi nevelés a határon innen és túl. In: Cserniczkó István – Váradi Tamás (szerk.) *Kisebbségi magyar iskolai nyelvhasználat. A 8. Élőnyelvi Konferencia előadásai*. Tinta Könyvkiadó. Budapest. 11–15.
- Lanstyák István – Szabó Mihály Gizella 1997. *Magyar nyelvhasználat – iskola – kétnyelvűség*. Kalligram Könyvkiadó. Pozsony.
- Mattheier, Klaus Jürgen 1980. *Pragmatik und Soziologie der Dialekte. Eine Einführung in die kommunikative Dialektologie des Deutschen*. Heidelberg.
- Papp István 1935. *A magyar nyelvtan nevelőereje*. Királyi Magyar Egyetemi Nyomda. Budapest.
- Posgay Ildikó 2007. Nyelvi „hiba” vagy nyelvjárési jelenség? In: Guttmann Miklós – Molnár Zoltán (szerk.) *V. Dialektológiai Szimpozion: Szombathely, 2007. augusztus 22–24*. Berzsényi Dániel Főiskola BTK Magyar Nyelvészeti Tanszék. Szombathely. 211–214.

Danczi, Annamária

Dialect at school

This study investigates the relation between students with a dialect and education. More specifically, it investigates how first language education affects the dialect speech of students. It introduces the first language use of students and the attitude of both students and teachers to dialects at the school Kürti Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola. The research was based on questionnaires for teachers and interviews with students in the academic year 2009/2010, involving eight teachers and eighty-one students. It presents the language use of students at school and their attitude to language and dialect. It demonstrates that students' attitude is more and more positive towards dialect speech as years pass, and they often use dialect in the classroom as well. It also emphasizes that teachers at this school find it important to teach dialects.

Kulcsszók: nyelvjárási háttér, nyelvi-nyelvjárési attitűd, iskolai nyelvhasználat, kérdőíves felmérés

Keywords: dialect as background, language and dialect attitude, language use at school, survey questionnaire

Az írás szerzőjéről

Danczi Annamária

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest, Magyarország

dancziannamaria[kukac]gmail.com